

Innspill til Pasient- og brukerrettighetslovutvalget

Takk for muligheten til å gi innspill til utvalgets arbeid. Norsk psykologforening mottar jevnlig tilbakemeldinger fra våre medlemmer om hvordan dagens pasient- og brukerrettigheter forstås og praktiseres i møte med pasienter. På bakgrunn av disse erfaringene vil vi særlig løfte frem tre overordnede temaer:

1. Hvordan dagens lovgivning legger til rette for behandling og oppfølging av personer med sammensatte utfordringer og langvarige behov
2. Manglende tydeliggjøring av forhold knyttet til barn og unges psykiske helse i gjeldende lovverk
3. Behovet for regulering av digitale helsetjenester og bruk av kunstig intelligens i lys av forsvarlighetskravet

Personer med sammensatte behov – behov for bedre samhandling

Riksrevisjonen har i flere rapporter dokumentert at personer med psykiske lidelser og rusproblemer ikke får et tilstrekkelig godt behandlingstilbud. Særlig pekes det på alvorlige mangler i samhandlingen mellom tjenester, med betydelige konsekvenser både for den enkelte og for samfunnet.

Norsk psykologforening vil understreke behovet for bedre koordinering mellom sektorer og tjenestenivåer. Pasienter med psykiske helseutfordringer og rusmiddelrelaterte lidelser har ofte behov for samtidige og sammenhengende tjenester basert på en biopsykososial forståelsesmodell.

Videre erfarer våre medlemmer at dagens rett til individuell plan i for liten grad sikrer reelt koordinerte tjenester. Dette svekker oppfølgingen av en pasientgruppe som er særlig avhengig av kontinuitet og helhet. Vi vil også uttrykke bekymring for forslag om å svekke kompetansekravet til psykologfaglig kompetanse i kommunene, da dette vil redusere kvaliteten i tilbudet til disse pasientene.

Barn og unges psykiske helse – behov for tydeligere regulering

Gjeldende lovverk (særlig kapittel 3, 4 og 5) gir i begrenset grad veiledning om psykisk helsehjelp til barn og unge. Dette skaper uklarhet i praksis.

Eksempler på spørsmål som i dag fremstår uklare:

- I hvilken grad psykisk helsehjelp inngår i «daglig og ordinær omsorg», jf. § 4-4 annet ledd
- Hva som utgjør «nødvendig helsehjelp» for å forhindre skade innen psykisk helse
- Hvordan bestemmelsene om informasjon og foreldres rettigheter, jf. § 3-4 skal forstås i komplekse saker og dermed også foreldres rett til innsyn i barnets journal, jf. § 5-1 fjerde ledd

Særlig i saker preget av konflikt mellom foreldre eller bekymring for omsorgssvikt stilles helsepersonell overfor krevende vurderinger. Norsk psykologforening mener at hensynet til barnets beste bør tydeliggjøres som et overordnet prinsipp i lovteksten.

Videre bør loven konkretisere relevante vurderingsmomenter, blant annet i:

- vurdering av "grunner som bør respekteres" for barn mellom 12 og 16 år
- vurdering av hva som utgjør «tungtveiende grunner» for barn uavhengig av alder

Dette vil bidra til mer forutsigbar praksis og styrket rettssikkerhet for barn.

Digitalisering og kunstig intelligens – behov for tydelige rammer

Digitalisering trekkes ofte frem som en forutsetning for bærekraftige helse- og omsorgstjenester i fremtiden. Samtidig går utviklingen raskt, og kunnskapsgrunnlaget er fortsatt begrenset.

Norsk psykologforening mener at fremtidig lovgivning må tydeliggjøre:

- hvordan digitale behandlingstilbud skal vurderes opp mot forsvarlighetskravet
- hvilke krav som stilles til kvalitet, dokumentasjon og faglig ansvar ved bruk av kunstig intelligens

Det er særlig viktig å adressere risikoen for at nye teknologiske løsninger tas i bruk uten tilstrekkelig evidens eller uten tilstrekkelige rammer for faglig kvalitet.

Avslutning

Norsk psykologforening vil understreke behovet for et oppdatert og tydelig lovverk som i større grad:

- ivaretar behovene til personer med sammensatte og langvarige behov
- styrker rettighetene til barn og unge innen psykisk helse
- sikrer forsvarlig utvikling og bruk av digitale helsetjenester

Vi takker for muligheten til å bidra og stiller gjerne til videre dialog.

Med vennlig hilsen,
Norsk psykologforening

Hanne Indregard Lind

Hanne Indregard Lind
President